

ЧИННИКИ УСПІШНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Рого Ганна Іванівна, доцентка кафедри педагогіки та психології Закарпатського ІППО, кандидатка педагогічних наук, доцентка
Рого Олександра Юріївна, асистентка кафедри соціальної медицини та гігієни Медичного факультету ДВНЗ Ужгородського національного університету

***Анотація:** В публікації охарактеризовано чинники успішної інтеграції дітей з особливими потребами в навчально-виховне середовище закладу дошкільної освіти.*

Ключові слова: дошкільні заклади, діти дошкільного віку, дошкільна освіта, інклюзивна освіта, діти з особливими потребами.

Вступ. Останніми десятиліттями у більшості Європейських країн відбуваються докорінні зміни у законодавстві, розумінні та забезпеченні якісної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Реалізація прав на освіту дітей з особливими потребами розглядається як одна з найважливіших завдань державної політики України. Принципи інклюзивної освіти закріплені низкою сучасних міжнародних правових актів: Загальна декларація прав людини, Конвенція ООН про права дитини, Декларація про права інвалідів, Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів, Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами та ін. Поширення в Україні процесу інклюзивного навчання дітей з обмеженими можливостями фізичного та/або психічного здоров'я відображено в законах: «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», «Про охорону дитинства», «Про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту)» та ін.

Згідно з цими документами, життя і побут людей з обмеженими можливостями мають бути якомога більш наближені до умов і стилю життя усієї громади.

Мета публікації: проаналізувати чинники успішної інтеграції дітей з особливими потребами в навчально-виховне середовище закладу дошкільної освіти.

Результати дослідження. Умовами успішного впровадження інклюзивної освіти в заклад дошкільної освіти має бути відповідне матеріальне та фахове забезпечення.

Заклад дошкільної освіти повинен знаходитися в комфортному приміщенні з наявними кімнатами для тренування, спортзалом, кабінетом лікаря, логопеда тощо. У закладі повинна бути наявна надзвичайно велика кількість дидактичного матеріалу та розвивальних засобів.

На успіх інтеграції впливають: сім'я, позитивно налаштований колектив дітей та дорослих та сама дитина з особливими потребами (особливість та важкість її захворювання, інтелект, рівень розвитку, соціальна вразливість, наявність або відсутність навичок соціалізації, рівень її емоційного розвитку).

Також, успіх інтеграції, в першу чергу, залежить від особистості вихователя, який повинен бути фахівцем та фанатом своєї справи. Умова успішного виконання інклюзивного навчання полягає в володінні знаннями та практичними навичками з корекційної педагогіки, корекційної психології, диференціальної педагогіки. І, не в останню чергу, педагог, який має намір працювати з дітьми з особливими потребами повинен володіти такими якостями, як емпатія, толерантність, терпіння, витримка, тактовність, щоб міг не тільки поспівчувати, але й надати підтримку та допомогу дитині та її сім'ї. Вихователь повинен вірити в свою справу та вміти переконувати інших.

Саме особистість вихователя створює відповідно налаштований дитячий колектив, який готовий прийняти своїх «особливих» товаришів. Поведінка вихователя стає зразком для наслідування для дітей, тому дії вихователя повинні бути щирими і переконливими.

Інклюзивне навчання не можливе без позитивно налаштованого колективу батьків. Батьків потрібно систематично інформувати про наміри колективу, суть інклюзивного навчання, його позитивних сторін як для дітей з особливими потребами, так і для здорових дітей. Систематично ознайомлювати батьків як з успіхами, так і з невдачами, які відбуваються у дитячому колективі. Звертатися до них по допомогу при вирішенні даних проблем. Тільки таким чином можна добитися успіху і привити батькам необхідні погляди, виховні принципи та зробити їх своїми партнерами у вихованні.

Систематична співпраця з фахівцями – базова умова інтеграції. Забезпечити інтеграцію дітей з особливими потребами в суспільне середовище можливо тільки за підтримки фахівців з корекційної педагогіки. Першим кроком є рання діагностика проблеми. Діагностувати проблему має право тільки Фахова комісія з діагностики навчальних можливостей та Реабілітаційна комісія на основі комплексного медичного, педагогічного та психологічного дослідження. Після встановлення діагнозу комісія робить рекомендації щодо рівня можливості відвідування навчально-виховних закладів і потреби спеціальних занять. Завдання корекційного педагога розробити індивідуальний план розвитку дитини та здійснювати систематичний контроль за навчально-виховним процесом. Втілення даного плану – спільна справа всіх, хто бере участь в розвитку дитини (корекційний педагог, вихователь, логопед, батьки).

Інтеграція дітей з особливими потребами в загальні навчально-виховні заклади має свої переваги. Дошкільний період надзвичайно важливий в житті кожної дитини, саме в цьому віці формуються якості її особливості. Для дітей з особливими потребами цей період ще важливіший. Надзвичайно важливо, щоб дитина щонайшвидше, ще на початковій стадії свого життя, відчула всю ту підтримку, педагогічний супровід, з допомогою яких максимально розвинуться її здібності. Інтеграція дітей з особливими потребами в дошкільному віці сприятиме покращенню навчання дитини та кращій адаптації до школи, надасть рівні права та відверне від соціальної ізоляції. Діти з особливими потребами в дошкільному колективі опанують правила спільного життя, дуже швидко

навчатися жити зі своїми вадами, в той час, як бачитимуть необхідний приклад і зразок для наслідування. У спільній діяльності, формуватиметься їхній Я-образ, соціалізація, створені в дошкільному закладі життєві ситуації навчать їх діяти відповідно до своїх можливостей.

Проте спільне навчання дітей має сприятливий вплив не тільки на дітей з особливими потребами, але і на здорових. Вони навчатися приймати відмінність, пристосовуватися один до одного, приходити на допомогу. Це допоможе зламати стереотипи та упереджене ставлення до людей з вадами.

З метою забезпечення інклюзивного навчання слід врахувати наступні етапи:

1. Навчання вихователів та помічників вихователя роботи з дітьми з особливими потребами:

- підвищення кваліфікації на педрадах, засіданнях, тренінгах тощо;
- забезпечення можливостей для участі у курсах підвищення кваліфікації з досвіду роботи з дітьми з особливими потребами.

2. Педагогічна просвіта батьків та формування їх світогляду:

- організація батьківського клубу;
- організація Днів відкритих дверей в групах;
- організація ігрових кімнат.

3. Зміцнення співпраці батьків з фахівцями:

- створення навчально-виховної програми, проведення свят та розваг з участю дітей з особливими потребами;
- вдосконалення індивідуальних програмових завдань.

Надзвичайно важливо, щоб колектив закладу та батьки вихованців були переконані, що:

- інтеграція дітей з особливими потребами сприятиме зменшенню соціальних упереджень;
- спільне навчання забезпечить можливість рівноправності;
- через усвідомлення відмінності, можливо усвідомити подібність та добитися прийняття.

Ця віра є основою успішної співпраці з батьками та досягнення позитивних результатів.

Основна мета співпраці з батьками дітей з особливими потребами довести до їхнього відома, що вони не самі зі своєю проблемою, весь колектив прагне, щоб розвиток здібностей її дитини відбувався щонайкраще.

Висновки. Якщо дитина живе в ізоляції – навчиться як це бути таврованою; якщо дитина живе в ворожості – навчиться конфліктувати; якщо дитина живе в зневазі – навчиться бути сором'язливою; якщо дитина живе в критиці – навчиться відчувати провину. Якщо дитина живе в атмосфері толерантності – навчиться бути терпеливою; якщо дитина живе в підтримці – навчиться бути довірливою; якщо дитина живе в похвалі – навчиться бути вдячною; якщо дитина живе в повазі – навчиться бути справедливою; якщо дитина живе в безпеці – навчиться вірити; якщо дитина живе в дружбі – навчиться знаходити любов в навколишньому середовищі.